

Sygn. akt II Ca 37/17

POSTANOWIENIE

Dnia 9 lutego 2017 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Jarosław Gołębiowski (spr.)
Sędziowie:	SSO Dariusz Mizera SSR del. Aleksandra Szymorek - Wąsek
Protokolant:	st. sekr. sąd. Anna Owczarska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 9 lutego 2017 roku

sprawy z wniosku Powiatu (...)

z udziałem R. W.

o stwierdzenie nabycia spadku po M. W.

na skutek apelacji uczestnika

od postanowienia Sądu Rejonowego w Tomaszowie Mazowieckim z dnia 27 lipca 2016 roku, sygn. akt I Ns 1203/15

postanawia: uchylić zaskarżone postanowienie i sprawę przekazać do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Tomaszowie Mazowieckim, pozostawiając temu sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania za instancję odwoławczą.

SSO Jarosław Gołębiowski

SSO Dariusz Mizera SSR Aleksandra Szymorek-Wąsek

Sygn. akt II Ca 37/17

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 27 lipca 2016 roku Sąd Rejonowy w Tomaszowie Mazowieckim po rozpoznaniu sprawy z wniosku Powiatu (...) z udziałem R. W. o stwierdzenie nabycia spadku po M. W. postanowił:

1. stwierdzić, że spadek po M. W., synu S. i F., zmarłym w dniu (...) roku w T., ostatnio stale zamieszkałym w T. na podstawie ustawy nabył w całości syn R. W. - syn M. i Z.;
2. ustalić, że każdy z uczestników ponosi koszty postępowania związane z własnym udziałem w sprawie.

Podstawę powyższego rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia i zarazem rozważania Sądu Rejonowego:

M. W., syn S. i F., zmarł w dniu (...) roku w T., gdzie ostatnio stale zamieszkiwał. Jako spadkobiercę ustawowego pozostawił syna R. W.. Dzieci pozamałżeńskich ani przysposobionych nie pozostawił, zmarł jako kawaler. Nikt ze spadkobierców spadku nie odrzucił, nie zrzekł się dziedziczenia, ani nie został uznany za niegodnego dziedziczenia. Spadkodawca testamentu nie pozostawił.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił opierając się na powołanych odpisach skróconych aktów stanu cywilnego oraz zapewnieniu spadkowym złożonym przez wnioskodawcę, którego treść została potwierdzona przez uczestniczki postępowania.

Sąd Rejonowy zważył, iż zgodnie z art. 926 § 1 k.c. powołanie do spadku wynika z ustawy albo z testamentu.

W myśl art. 926 § 2 k.c. dziedziczenie ustawowe co do całości spadku następuje wtedy, gdy spadkodawca nie powołał spadkobiercy albo gdy żadna z osób, które powołał, nie chce lub nie może być spadkobiercą.

W rozpoznawanej sprawie spadkodawca M. W. nie sporządził testamentu. Z tego względu nabycie spadku następuje w drodze ustawowego porządku dziedziczenia.

Wobec tego, że spadek otworzył się z dniem 18 kwietnia 2015 r. zastosowanie znajdują przepisy Kodeksu cywilnego w brzmieniu sprzed 18 października 2015 r., zgodnie z treścią art. 6 ustawy z dnia 20 marca 2015 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2015 r., poz. 539).

W pierwszej kolejności powołanie są z ustawy do spadku dzieci spadkodawcy i jego małżonek; dziedziczą oni w częściach równych. Jednakże część przypadająca małżonkowi nie może być mniejsza niż jedna czwarta całości spadku (art. 931 § 1 k.c.).

M. W. jako spadkobiercę ustawowego pozostawił syna R. W.. Dlatego też, w myśl reguły z art. 931 § 1 k.c. spadek w całości nabył w/w R. W..

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 520 § 1 k.p.c.

Mając na uwadze powyższe orzeczono jak w sentencji postanowienia.

Apelację od powyższego postanowienia wniósł uczestnik postępowania.

Zaskarżył je w całości, wskazując, że jest ono wadliwe. Podniósł, że nie chce dziedziczyć po ojcu.

Wnosił o uchylenie zaskarżonego orzeczenia.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Wniesiona przez uczestnika apelacja skutkuje uchyleniem zaskarżonego postanowienia i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu.

Rozstrzygnięcie sądu w przedmiocie stwierdzenia nabycia spadku winno być poprzedzone ustaleniem czy spadkobierca złożył oświadczenie o przyjęciu lub odrzuceniu spadku. Oświadczenie to może być złożone ustnie lub na piśmie z podpisem urzędowo poświadczonym (art. 1018 § 1 i § 2 k.c.).

W myśl art. 1019 § 2 k.c. spadkobierca, który pod wpływem błędu lub groźby nie złożył oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku w terminie, może uchylić się od skutków prawnych niezachowania terminu. Uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku wymaga zatwierdzenia przez sąd (art. 1019 § 3 k.c.). Błąd lub groźba może więc doprowadzić do tego, że spadkobierca w terminie określonym w art. 1015 § 1 k.c. nie złoży żadnego oświadczenia co do spadku. Powołany przepis art. 1019 § 2 k.c. daje w takim przypadku spadkobiercy prawo do uchylenia się od skutków prawnych niezachowania terminu. Stosowne oświadczenie złożone przed Sądem uchyli wówczas działanie fikcji prawnej określonej w art. 1015 § 2 k.c. (por. Komentarz do Kodeksu Cywilnego, Księga

czwarta. Spadki. Elżbieta Skowrońska-Bocian, wyd. LexisNexis, W-wa 2005 rok, st. 198, t. 13 oraz Kodeks cywilny, Komentarz, Wyd. 5, Wydawnictwo C.H.Beck pod red. Edward Gniewek i Piotr Machnikowski, W-wa 2013, t. 4 do art. 1019 k.c., str. 1711).

Podkreślenia wymaga, że w omawianym przypadku sądem właściwym jest sąd spadku (art. 628 k.p.c.). Zatwierdzenie takiego oświadczenia winno być poprzedzone ustaleniami Sądu czy hipoteza objęta w/w przepisem zaistniała, co oznacza, że należy ustalić, czy zaniechanie złożenia oświadczenia było wynikiem bądź to błędu, bądź to groźby.

Podczas przesłuchania w ramach pomocy sądowej uczestnik złożył zapewnienie spadkowe. W końcowej jego fazie podał, że nie chce dziedziczyć po ojcu.

W złożonej przez siebie apelacji podniósł dodatkowo, że nie miał jakiegokolwiek wiedzy o długach spadkowych.

Powyższe stanowisko skarżącego, acz nieprecyzyjne może być potraktowane jako przejaw woli uchylecia się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku. Kwestia ta nie była badana przez sąd meriti. Uczestnik przebywa w Zakładzie Karnym. Nie był obecny na rozprawie poprzedzającej wydanie końcowego rozstrzygnięcia. Występował sam, bez pełnomocnika profesjonalisty. Biorąc to pod uwagę Sąd winien tym bardziej udzielić uczestnikowi stosownych pouczeń co do czynności procesowych (art. 5 k.p.c.).

Ponownie rozpoznając sprawę należy udzielić uczestnikowi odpowiedniego terminu celem umożliwienia mu sprecyzowania swojego stanowiska w sprawie, a w szczególności czy jego oświadczenie będące elementem zapewnienia spadkowego stanowi oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych niezłożenia w przepisany terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku. Dopiero tak poczynione ustalenia umożliwią ocenę, czy skarżący dziedziczy spadek po zmarłym ojcu.

Skoro zatem – jak przedstawiono wyżej – istota sprawy nie została rozpoznana należało orzec jak w postanowieniu (art. 386 § 4 k.p.c.).

JG/AOw

SSO Jarosław Gołębiowski

SSO Dariusz Mizera SSR Aleksandra Szymorek-Wąsek